

2.2015

Sveriges teckenspråkstolkars förenings medlemstidning

TOLKTRYCKET

Har vi
drabbats av
coachomania?

s. 16-17

PRESENTATION AV NYA STYRELSEN s. 4-5

ÅRSMÖTESHELGEN I HÄRNÖSAND s. 8-9

TECKENSPRÅKIGA
SPORTKOMMENTATORER s. 12-13

Tolktrycket är fantastiskt

Mitt namn är Lina Lomberg och jag är ny i styrelsen och dessutom ny kassör. Det skall bli så otroligt spännande att få vara med och delta i arbetet med STTF. När jag fick förfrågan för ett par år sedan kände jag mig inte mogen, men nu har jag växt både som person och som tolk och är motiverad att ta mig an uppgiften.

En anledning till att jag har valt att gå med i styrelsen är att jag tycker STTF är en viktig organisation, vår organisation. Varje gång jag träffar tolkar från andra arbetsplatser eller frilanstolkar så tycker jag det är intressant att få höra om deras erfarenheter och deras arbetssituation. Vi utövar samma yrke men det kan se lite olika ut beroende på vilken anställningsform man har. Alla anställningsformer och arbetsplatser har fördelar och nackdelar, och det är alltid nyttigt att få nya perspektiv och lite inblick i hur detta påverkar tolkar.

Tolktrycket är fantastiskt och ofta känner jag mig som en ambassadör när jag träffar människor som inte vet vad vi gör. Det händer titt som tätt att jag stöter på personer som inte vet vad en tolk gör och det känns fint att med entusiasm kunna berätta om mitt jobb. Vi är en ganska liten yrkesgrupp och därför är det viktigt att ta till vara på all kunskap som finns hos tolkarna ute i landet. Om vi vill göra vår röst hörd behöver vi en gemensam grund att stå på där alla har möjlighet att säga sitt och alla erfarenheter kan tas till vara.

Jag tycker att STTF är ett utmärkt forum för oss tolkar att träffas och utbyta åsikter och dela med oss av vår kunskap till varandra. Det är roligt att få komma in i styrelsen under en period när vi blir fler och fler medlemmar, en positiv trend som jag hoppas och tror kommer att hålla i sig.

Tolktrycket är Sveriges teckenspråkstolkars medlemstidning.

Mejl: kontakt@sttf.org

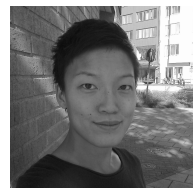
Ansvarig utgivare: Evelina Alenäs

Sättning: Stefan Coster

Medverkande detta nummer: Lina Lomberg, Märta Bergström, Ivar Wästhed, Isabella Lindvall, Maria Sköld, Louise Schylander, Jessica Wigdén, Josefine Blomberg, Ulrica Lundmark, Cecilia Larsson, Natalie Koch, Brita Wideberg, Barbro Liljenström, Jenny Therén, Sandra Karlsson, Jannice Rådahl och Stefan Coster

Nummer 89 sedan start

Framsidan föreställer Märta Bergström som inviger vår nya hemsida sttf.org

Lina Lomberg

Kassör

STTF:s styrelse består av

Evelina Alenäs, ordförande
Anette Åsén, vice ordförande
Stefan Coster, sekreterare
Lina Lomberg, kassör
Märta Bergström, kommunikation
Jenny Bergqvist, ledamot
Petra Jakobsson, ledamot

Bli medlem på sttf.org

Aktiva 350 kr
Stödjande 200 kr
Organisation 600 kr
Endast prenumeration 600 kr
Extra nummer (för pren.) 350 kr

Annonsera i tolktrycket

1/1-sida 3.750 kr
2/3-sida 2.800 kr
1/2-sida 2.350 kr
1/3-sida 1.700 kr
1/4-sida 1400 kr
1/8-sida 950 kr

Redaktion:

Brita Wideberg
Ivar Wästhed
David Olofsson
Louise Schylander
Maria Sköld
Stefan Coster

Fördjupat samarbete mellan SDR och STTF

Fredagen den 24 april träffade Märta och Stefan SDR:s ordförande Hanna Sejlitz och Tomas Hellström för att följa upp vår gemensamma avsiktsförklaring från 2013.

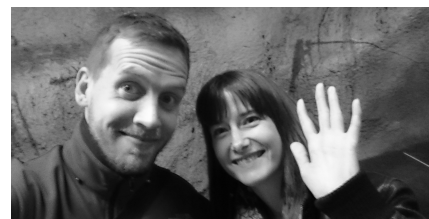
Tanken med avsiktsförklaringen är att skapa ett strukturerat samarbete mellan STTF och SDR. En av punkterna i avsiktsförklaringen lyder: Att officiellt erkänna vikten av och stödja respektive organisation, vilket sammanfattar andemeningen i dokumentet ganska bra.

Under mötet pratade vi om den kommande upphandlingen av bildtelefoniförmedling, dövblinddelen i tolkutbildningen, bristen på rena teckenspråksutbildningar i landet, gränsdragningen mellan fackliga respektive yrkesföreningsmässiga frågor, kvalitét på tolkning, tolkanvändarkurser, utbildningen för döva tolkar, statskontorets översyn av tolkutbildningarna och såklart tolktjänstutredningen. Ja, vi pratade om allt möjligt helt enkelt.

Något egentligt konkret resultat av mötet kan vi inte redovisa, men det var heller inte meningen. STTF och SDR har ett nära samarbete och en del av detta samarbete innebär att hålla kontakterna vid liv. Våra organisationer står mycket nära varandra i nästan alla frågor som rör våra

respektive områden, och detta har historiskt visat sig vara väldigt praktiskt då konkreta frågor dykt upp. Genom att ha en upparbetad och välfungerande kontakt går frågor mycket lättare att lösa när dessa dyker upp.

Vi kom överens om att framöver diskutera särskilt tre frågor extra noga. Dessa är översynen av tolkutbildningarna, våra gemensamma önskemål om bättre upphandlingar och såklart tolktjänstutredningen. Den sistnämnda kommer vi ha ett eget möte om strax efter att den presenterats i slutet av maj.

Stefan Coster
Sekreterare

Märta Bergström
Kommunikation

Fr v: Hanna Sejlitz, Stefan Coster, Tomas Hellström och Märta Bergström

På årsmötet i Härnösand valdes en ny styrelse för STTF. Två ledamöter avgick och två nya valdes in. Detta är årets styrelse:

Namn: Märta Bergström

Post: Kommunikation

Arbetsplats: AB
Stockholmstolkarna

Examen: Härnösand 2004

Vem är jag?: Efter examen flyttade jag till Stockholm och arbetade mina fem första år på Stockholms Tolkcentral. Efter privatiseringen år 2009 arbetade jag på Riksteaterns Tyst Teater ett år, och sedan år 2011 jobbar jag på AB Stockholmstolkarna. Jag bor i Stockholm med min sambo och två katter.

Därför gick jag med i styrelsen:

Jag blev från första början invald i styrelsen för att sköta hemsidan. Ganska snabbt började jag även blanda mig i alla andra frågor föreningen arbetar med. Jag vill att STTF ska bli en stark och livskraftig förening som kan klara att möta de utmaningar tolkvärlden står inför. Förbättra kommunikationen utåt och skapa större engagemang på gräsrotsnivå.

Onödigt vetande:

Har precis börjat träna med PT.

Namn: Anette Åsén

Post: Vice ordförande

Arbetsplats: Tolkcentralen
Sörmland

Examen: Väddö Folkhögskola
2001

Vem är jag?: Efter examen arbetade jag knappt två år i Stockholm innan jag och min man bestämde oss för att flytta till Gnesta i Sörmland. Där bor vi i villa med våra två barn och en katt. I samband med flytten bytte jag även arbetsplats till Tolkcentralen Sörmland och där har jag arbetat sedan dess.

Därför gick jag med i styrelsen: För att jag vill påverka och arbeta för en enad tolkkår och stärka vår ställning i samhället. Att vara med i min yrkesförening är en självklarhet för mig och vi behöver få fler att tycka detsamma. Det är tillsammans vi blir starkare och tillsammans vi kan påverka!

Onödigt vetande: Tar gärna husvagnen och åker på rockfestival och lyssnar på bra musik.

Namn: Evelina Alenäs

Post: Ordförande.

Arbetsplats: Jönköpings
tolkcentral, föräldraledig sedan
1/3 2015.

Examen: Teckenspråkstolk:

Önnestad 2008, skrivtolk:

Södertörn 2011.

Vem är jag:

Jag är nygift, nyligen fastanställd, nybliven mamma och nyinflyttad i Jönköping men kommer ursprungligen från vackra, fantastiska Mårdaklev. Studier, frilansande, anställningar och familjen har tidigare tagit mig runt hela södra Sverige, men nu har vi bestämt oss för att slutligen landa i Jönköping. Just nu längtar jag efter att snöra på mig löparskorna igen!

Därför gick jag med i styrelsen:

Nu, precis som för fyra år sedan då jag först kom med i styrelsen, vill jag arbeta för en enad och mer prestigelös tolkkår. Vi tolkar måste samarbeta, under tolkuppdrag likväl som i stora frågor som rör yrkets framtid.

Onödigt vetande:

Jag har synestesi, precis som min syster, mamma och mormor.

Namn: Lina Lomberg

Post: Kassör

Arbetsplats: NerikeTolkarna AB

Examen: Nordiska

folkhögskolan 2010

Vem är jag:

Efter examen flyttade jag till Uppsala och jobbade på tolkcentralen i 6 månader, sedan flyttade jag till Örebro och började jobba på NerikeTolkarna där jag är kvar. Jag och min man bor i ett litet radhus, precis vid Svampen, tillsammans med vår son som är 11 månader.

Därför gick jag med i styrelsen:

STTF är en viktig organisation för vår yrkeskår, ett gemensamt forum för alla tolkar men det krävs att vi blir fler.

Onödigt vetande:

Har spelat fotboll i 22 år, försöker sluta varje år, men när gräset blir grönt så måste jag få sparka på en boll.

Namn: Petra Jakobsson
Post: Ledamot
Arbetsplats: Örebro Tolkcentral
Examen: Fellingsbro 2008
Vem är jag:

Jag flyttade från Mariestad till Örebro för att utbilda mig till tolk och blev sedan kvar. Har jobbat inom privata tolkföretag, både som tolk och samordnare, från examen fram till i höstas då jag började jobba på Örebro Tolkcentral.

Jag bor ett par mil utanför Örebro, tillsammans med min man och vår son på 2,5 år.

Därför gick jag med i styrelsen: J

ag anser att vi behöver bli fler som strävar åt samma håll för att stärka vårt yrke och höja vår status. För att lyckas med det behöver vi hitta de gemensamma frågorna och synpunkter som annars bara stannar på vardera arbetsplats.

Onödigt vetande:

Drömmer om ett hus på landet, med höns och får och en röd loge som jag delvis kan bygga om till studio och delvis kan inreda för stora härliga sommarfester.

Namn: Stefan Coster
Post: Sekreterare
Arbetsplats: Mullsjö folkhögskola
Examen: Härnösand 2003
Vem är jag?:

Började min yrkesbana på riksgymnasiet i Örebro. Har därefter varit anställd och frilansande i Västra

Götalandsregionen med några inhopp som tolklärare på Nordiska folkhögskolan.

Arbetar sedan 2014 på Mullsjö folkhögskola och bor på en gård en bit utanför samhället.

Därför gick jag med i styrelsen:

Att vara drygt 180 medlemmar av en kår på ca 700 tolkar duger inte om vi skall vara en relevant yrkesförening. Att vara med i STTF skall vara något självklart för alla teckenspråkstolkare i Sverige, därför gick jag med i styrelsen.

Onödigt vetande:

Gillar att köra flakmoppe

Namn: Jenny Bergqvist
Post: Medlemsfrågor
Arbetsplats: Eget företag
Examen: Önnestad 2010
Vem är jag?:

Efter examen fick jag en anställning på tolkcentralen i Region Skåne. Men efter lite drygt två år hittade min man och jag ett, för oss, perfekt hus på landet utanför Vittsjö i norra Skåne. Det blev ohållbart att pendla till kontoret i Lund så jag sade upp min tjänst och startade eget. På den vägen är det!

Jag och min man har en dotter på snart 5 månader och är även familjehem till två underbara pojkar.

Därför gick jag med i styrelsen:

Jag kände att jag vill vara med och försöka jobba samman vår tolkkår. Med det menar jag att jag tidigare har saknat gemensamma utbildningar och naturliga möten utanför tolkuppdragen. Vi har varit en splittrad yrkesgrupp med få utbildningsmöjligheter, speciellt som egenföretagare.. Kan vi inspirera fler att gå med i STTF så kan vi stärka vår yrkeskår och hitta bra sätt att fortbilda oss tillsammans.

Onödigt vetande:

Är helt såld på tyglöjor och handlar ekologiskt så mycket jag bara kan.

Styrelsemöte hemma hos Märta förra året Foto: Stefan Coster

Svensk-norskt samarbete

För ett par veckor sedan tog Örjan Strömmen (nestleder för Tolkeförbundet i Norge) kontakt med oss i redaktionen för Tolkestrycket med en önskan om samarbete. Medlemmarna har börjat sakna pappersexemplaret av Tolkevisa och vill ha den tillbaka! Trots vår allt mer digitaliserade värld räcker det uppenbarligen inte att bara vara webbaserad. Extra roligt för mig och andra som kommer från en mer analog tidsålder. Min uppfattning är att STTF har valt en klok strategi att både ha en papperstidning och webbaserade tolknyheter. Dessa informationskanaler kompletterar varandra.

NAV kräver egen utrustning av skrivtolkarna

I förra numret av Tolkestrycket fanns ett reportaget av undertecknad om missnöjet med NAV i vårt västra grannland Norge. Missnöjet finns både bland teckenspråkstolkar och tolkanvändare. NAV är en statlig myndighet som är huvudman för bl.a. tolktjänsten. Nu fortsätter kritiken och den här gången handlar det om frilansande skrivtolkar som drabbas. NAV har uppdaterat sina s.k. frilansrutiner och kräver nu att skrivtolkar på frilansbasis skall tillhandahålla sin egen skrivtolkutrustning. Tolkeförbundet anser att rutinförändringen är orimlig och har skickat en skrivelse till NAV som belyser de problem som kan komma att uppstå. Detta och fler norska tolknyheter kan du läsa på www.tolkeforbundet.no.

Redaktionen för Tolkestrycket genom **Ivar Wästhed**

Fortbildning för handledare

Den 13-14 anordnade Fellingsbro folkhögskola en fortbildning för handledare. Under två dagar samlades tolv deltagare från olika arbetsplatser i Sverige för att samtala om handledarrollens utmaningar under ledning av psykologen Per-Olof Berzelius.

Kursanordnare var Helena Sikh från tolkutbildningen på Fellingsbro folkhögskola.

- Vi har hållit denna kurs två gånger tidigare och nu hade vi

Eva Juthnäs och Sofia Larsson

fått förfrågningar från flera tolkar om en fortbildning eftersom det inte finns något forum där handledare kan träffas och fortbilda sig, säger Helena.

Helena Sikh

När det gäller möjlighet till fortbildning rent allmänt tycker Helena att det finns alldeles för lite utbud för teckenspråkstolkare i Sverige. Hon tycker det borde finnas löpande fortbildningar för tolkar på samma sätt som det finns för t ex lärare och sjuksköterskor.

- Det finns ingen efterfrågan från arbetsgivarna, men däremot från många enskilda tolkar, berättar hon.

När det gäller STTF:s roll i fortbildningsfrågan tycker Helena det är viktigt att lyfta och tydliggöra käreans behov samt utveckla dialogen med arbetsgivarna.

Text och foto: **Stefan Coster**

Årsmöte och fortbildning i Härnösand

Den 14 och 15 mars hade STTF årsmöte och fortbildning på Härnösands folkhögskola. Alla folkhögskolor var representerade samt Stockholms universitet och Norska tolkeförbundet. Hela helgen genomsyrades av tillgänglighet – de flesta föreläsare höll sitt anförande på teckenspråk eller med tolk.

De omkring 50 deltagarna välkomnades av tolkelever från folkhögskolan med ostbricka, alkoholfri cider och soft mingelmusik. Under fredagskvällen fanns tid att umgås med nya, gamla och kommande kollegor.

Rektor Ola Bojestig hälsade

välkommen på lördagen och visade en informationsfilm om skolans teckenspråks- och dövblindtolkutbildning (finns att se på hfs.se). Därefter presenterade Stefan Coster STTF:s styrelse.

Årsmötets förhandlingar leddes av Johan Selin, Sveriges enda barndomsdöva teckenspråkiga präst, verksam i Härnösands stift. Under årsmötet rapporterade SDR:s ordförande Thomas Hellström att SDR har lämnat ett anbud i upphandling av bildtelefonitjänst. STTF:s nya hemsida invigdes med bandklippning.

Tre intressanta föreläsningar behandlade aktuella frågor för tolkar

och brukare.

Maya Rohdell från Göteborg arbetar med ett projekt om döva tolkar och döva översättare. Det har funnits ett stort motstånd till döva tolkar, men attityden börjar nu förändras. Projektet håller på att ta fram ett förslag till utbildning för grupperna; översättare, dövblindtolkar, relätolkar samt IS- tolkar. Det finns en tvåveckors-utbildning på Södertörns folkhögskola, men den räcker inte till.

Jenny Lindström berättade om kandidatprogrammet i teckenspråk och tolkning, 180 hp, som ges av TÖI och Institutionen för lingvistik. Den treåriga utbildningen ska bidra till att öka professionaliseringen, skapa ny vetenskaplig kunskap, utveckla yrket och höja statusen för tolkar. Man läser två-tre kurser parallellt. Det ingår också praktisk tillämpning om 5 hp motsvarande tre veckors praktik. Sista terminen avslutas med en C-uppsats.

Anna-Lena Nilsson från Lingvistiken, Stockholms universitet, föreläste om att tolka mellan två språk i två olika modaliteter. Hon framhöll att tecknade språk är visuella och gestuella, medan de talade är auditiva och vokala. Tolken ska tala och lyssna å andras vägnar och dessa personer har annan

Fr v. Linda Marie (tolk), Stefan och Märta

kunskap, yrkesstatus och syften. För att klara av det måste man behärska de båda arbetspråken (nästan) lika bra. Det handlar om meningsskapande och mottagaranpassning. Som tolk ska man lyckas göra talarens mål till sitt mål, och därmed minimera sin egen påverkan av budskapet. Ju bättre förberedd man är på uppdraget, desto lättare är det att lyckas med detta.

På lördagkvällen bjöds på trerätters middag på Spjutegården där melodifestivalens final visades i ett rum för de som var intresserade.

På söndagen berättade Kicki Gärdin, biträdande rektor, och Gun-Britt Marklund, lärare, om folkhögskolans uppläggning av teckenspråks- och dövblindtolkutbildningen med första året på distans och de resterande två åren på skolan.

Som avslutande inslag i STTF-helgen ledde Helena Sikh från Fellingsbro folkhögskola en givande workshop om att utvärdera tolkning.

Text: **Jessica Wigdén, Josefine Blomberg, Ulrica Lundmark, Cecilia Larsson** och **Natalie Koch**
Tolkstuderande, Härnösands folkhögskola

Foto: **Josefine Blomberg**

I år är det 20 år sedan den första långa teckenspråkskursen startade på Härnösands folkhögskola. Det blev början på en utveckling som innebär att skolan idag har teckenspråkslinje på distans, yrkesutbildning till teckenspråkstolk/dövblindtolk, TUFF-kurser, uppdragsutbildningar, utveckling av distansmetodik mm under det övergripande namnet "Teckenspråksakademien". Huvudman för skolan är Equmeniakyrkan och Equmenia.

Anna-Lena Nilsson

Maya Rohdell

Tomas Hellström

Johan Selin ledde årsmötesförhandlingarna

Kära läsare...

I detta nummers historiska artikel från maj 2003 är Tommy Lyxell kritisk till enskilda bolag som han menar är för dåliga på att ta betalt. Jag vill understryka att detta inte handlar om någon kritik gentemot dagens tolkföretagare! I dagens tolksverige är det i hög grad priset som styr och för tolkföretagare handlar det om att vinna en upphandling eller att kanske försvinna. Förmodligen är det så att Tommys resonemang är från tiden innan man började tillämpa LOU (Lagen om offentlig upphandling) fullt ut. Tommy har ett antal räkneexempel för att illustrera vad som krävs för att kunna ta ut en månadslön på 25000 kronor. Hur många av dagens tolkar får förresten ut en

månadslön på 25000 kronor, 12 år efter att denna artikel skrevs? År 2003 gjordes i genomsnitt 11,5 tolktimmar per vecka av landstingsanställda tolkar enligt Socialstyrelsen. Det ger en timkostnad på 1200 kronor enligt Tommy. Detta visar hur knepigt det är att fokusera på timpris. I län med långa avstånd, exempelvis Jämtland, blir det "dyrare" tolktjänst i jämförelse med Örebro och Stockholm där det p.g.a. korta avstånd går att göra fler tolktimmar. Vad som förenar många tolkar i landet oavsett var och hur mycket man arbetar är dessvärre en låg lön.

/Ivar Wästhed

MAJ 2003

TOLKTRYCKET

Tolkbolag måste lära sig ta rätt betalt

Tolkar med bolag tar för dåligt betalt. Det beror på att man inte gjort en ordentlig intäktskalkyl. Irrationella känslor styr istället för fakta.

Inget av de enskilda tolkbolag som jag pratat med gör företagsekonomiska kalkyler. Det är förvånande och obegripligt. Hur kan man då begära rätt ersättning? Istället väjer de flesta att följa efter de andra och sätta samma pris.

Är man van att tänka i timlön som anställd tolk blir det en omställning att debitera mångdubbelt per tolktimme. Kanske har man fått höra att tolkbolagen är dyra. Då håller man gärna en låg profil.

Men lön och sociala avgifter är bara en del av företagets utgifter. Det finns även omkostnader i form av kontorsmaterial, inventarier, hyra, telefon, dator, datorprogram, pensionsavtal, reskostnader, försäkringar, mm. Behöver man utbildning måste man kalkylera såväl uteblivna intäkter som kursavgifter och kringkostnader. Grovt sett kan man räkna med minst 80-100.000 kr extra i omkostnader per år. Har man kontorshyra är det ytterligare 50-80.000. För den som vill ha en månadslön på 25.000 kr blir årskostnaden på 550-600.000 kr.

Samma belopp bör rimligtvis även gälla för en anställd.

För att kunna beräkna timersättningen måste man veta hur många tolktimmar man utför. Förvånansvärt få tolkar för egen statistik och har därför en vag uppfattning om årsarbetstimmarna. Många säger att de i snitt utför 20 tolktimmar per vecka. Det är mycket högt tal. Det innebär omkring 900 tolktimmar om året. Ska man tro Socialstyrelsens siffror ligger snittet för de landstingsanställda snarare på ca 500 tolktimmar per år, d.v.s. ett veckosnitt på 11,5 timmar.

Delar man årstimmarna för landstingsanställda tolkar med årskostnaden i exempel ovan hamnar timkostnaden på ca 1.200 kr. Inget bolag idag debiterar över tusen kronor, även om det vore skäligt. Istället väljer tolkbolagen att jobba fler timmar för en ersättning på halva detta belopp. Men hur länge orkar man arbeta på detta sätt?

Med ovanstående räkneexempel kan man se att tolkbolagen tar alldeles för lite

betalt. Det gagnar ingen. Det påverkar även de anställda tolkar då landstingen i större utsträckning jämför kostnader mellan bolag och anställda.

Landstingen framhåller gärna att "marknaden" sätter priset. Men det är en liknelse som haltar betänkligt. För det första har de verkliga kunderna, tolkbrukarna, inget med priset att göra. Tolkbrukarna påverkar inte heller efterfrågan. Därtill är landstingens egna tolkcentraler inte konkurrensutsatta.

Snarare är det obefogad rädsla som sätter priserna. Min uppmaning är: Lägg rädslan åt sidan för ett ögonblick och gör en genomtänkt kalkyl! Då blir det lättare argumentera för en rimlig ersättning. Vi har ett ansvar mot oss själva och hela tolkkollektivet. Särskilt ansvar vill jag rikta till de tolkar som har bolag vid sidan om en anställning. Idag konserverar dessa bolag en redan låg ersättningsnivå.

*Tommy Lyxell
Lyxells Teckenspråkstolkning*

Tolk på bästa sändningstid

Det är väl ingen som har undgått att se teckenspråksgestaltningen av Melodifestivalen denna vår? Hela världen talar om det och filmerna spreds snabbare än någon kunnat ana. Vilken succé! Men vi på Tolktrycket kände att vi ville ta oss in bakom kulisserna, så vi högg tag i Eva Håkansson, som egenhändigt tolkade programledarnas roll i programmet, och frågade om hon ville ställa upp på en intervju.

Hur får man ett sådant här gig?

Jag blev upprörd av Wästborn Produktion redan till Melodifestivalen 2014, men då förlorade de tyvärr upphandlingen med SVT. Det var helt fantastiskt att få samtalet, bara det levde jag länge på. Men i höstas kontaktade Helena Wästborn mig igen inför årets festival, och den här gången gick det vägen!

Hur mycket tid ligger egentligen bakom tolkningen? Hur såg förberedelserna ut?

De som gestaltade bidragen delade upp dem efter hand redan när det blev klart vilka som gick till final. Själv har jag tittat på deltävlingarna och Filippa Bark-klipp på Internet för att fånga hennes och programledarnas karaktär. Vi fick ett preliminärt manus först på onsdagkvällen, och det ändrades lite grann till lördagen. På fredagen åkte vi till Stockholm och tittade på genrepet och tolkade det som övning i ett rum bredvid. Det var också då Filippa Barks

Eva Håkansson Foto: Privat

Foto: Privat

skämt blev färdigskrivna. Jag träffade Robin Paulsson och talade om att jag skulle tolka honom. Några av de andra teckenspråksaktörerna träffade artisterna vars låtar de skulle gestalta. Sedan åkte vi tillbaka till Örebro, och genrepade ännu en gång på lördagen. Själva sändningen gjordes från SVT:s lokaler i Örebro. Programledarna följde manus väldigt bra. Det var bara någon enstaka gång som någon tappade bort sig.

Hur mycket har ni samarbetat med varandra vad gäller sångerna? Har du något finger med i spelet där? Har de andra haft någon inblick i ditt arbete?

De som tolkade bidragen har samarbetat en del med varandra, men för min del blev det mycket ensamarbete. Men jag har bollat mina översättningar med Helena. Vi åkte även bil till Stockholm tillsammans några stycken på fredagen och då kunde vi prata om teckenval och sådana saker.

Hur gjorde de döva aktörerna när de tolkade sina låtar för att komma rätt i rytmen och texten?

Vi hade otroligt bra ljud, så framför allt basen hjälpte mycket. Helena hade även spelat in låtarna med undertext som Matilda Bergman och Romel Belcher kunde träna till. Men det handlar också om att öva in i minsta detalj för att kunna låtarna utan och innan. När snabbrepsen kommer måste man kunna hoppa in på rätt ställe direkt! Men Tommy Krångh och

Helena hade också lite koll på låtarna och kunde ge stöd om det skulle behövas.

Tolkarna som tolkade bidragen har fått mycket uppmärksamhet i media. Hur har det sett ut för dig? Vill du tolka bidrag nästa gång?

Nej, jag har inte fått någon medial uppmärksamhet direkt. Men en del från vänner och kollegor förstås. Men jag förstår ju absolut att det är musiken som står i fokus, det är ju den som är själva grejen med Melodifestivalen. Det var jätteroligt att tolka programledarna, men jag är inte främmande inför att tolka musiken nästa gång!

Beskriv din medverkan med tre ord!

Oj, vad svårt! Det var asballt att få vara med, och jag blev fantastiskt ärad bara över att få frågan. Hela grejen var en upplevelse. Så jag säger Årad, Glädje, Stort.

Vilket var ditt favoritbidrag?

Min favorit är Mariette, jag tycker jättemycket om henne som person. Men jag gillar Måns också.

Och sist – vilket är ditt bästa mellomys-snacks?

Popcorn!

Text: **Louise Schylander**
och **Maria Sköld**

Sportnytt

Nina Isaksson

Lördagen den 31 januari var det premiär för sport i direktsändning som blev kommenterad på teckenspråk. I Dövas Tidning på internet, under rubriken "Sportkommentarer på teckenspråk" finns en länk att klicka på för att kunna se hur det blev.

Det var skidtävlingarna på SM-veckan i Ånnaboda (Örebro) som blev kommenterade på teckenspråk av Joakim Sundström och Kristian Obbarius som är döva. Med sig i kulisserna hade de Leif Sjöberg som har jobbat som teckenspråkstolk sedan 1981. Jag haffade honom för en intervju.

Hur känns det?

- Fantastiskt bra, euforiskt! Det var längesedan jag kände så här.

Leif berättar livligt för mig om detta helt nya att tolka i samband med direktsänd sport:

-Joakim och Kristian och jag var i en liten studio långt från skidbackarna. Kameran var riktad emot kommentatorerna och de kunde trampa på en pedal för att när de själv ville, fälla in sig i bild och säga någonting. Jag var i samma rum och kunde helatiden se tvbilden och höra de direktsända kommentatorernas röster, så mitt jobb var att sälla och välja ut det som kunde vara intressant för publiken av detta. Som tolk är man van att tolka allt som sägs i rummet, men här blir det annorlunda. Kommentatorernas jobb är att berätta om vad som händer på banan. Historik och fakta hjälptes vi åt att forska in inför tävlingarna, ex att Ånnaboda är Örebroarnas friluftsområde och ligger i Kilsbergen 2 mil väster om stan. Det är ofta snö där även när det blivit barmark i centrum. Ett exempel på historik var att ta reda på när SM gick första gången och när tjejerna körde första gången. Vi hade en tränings omgång och plockade fram en gammal skidtävling från SVT-play några dagar innan sändningen och då fick jag träna på att inte bli för ivrig och leverera för mycket info, för då blir det bara krångligt. Kommentarererna ska vara personliga och enkla, det är grundtanken. Direktsända sportevent är sällan eller aldrig textade. Många döva idrottsintresserade går därför miste om

mycket information. Jag, som är väldigt sportintresserad och själv har tävlat på elitnivå under många år, hänger med i tidningar och tv använde min fingertoppskänsla för att välja ut vad jag tänkte att tsp-kommentatorerna ville ha och sedan var det de som avgjorde om de ville ta med det eller inte. Ett exempel på det var när det berättades om Jonas Ohlsson som isolerade sig från sin fru och sina barn inför tävlingarna i en stuga på fjället ensam och olycklig, för att undvika att bli förkyld inför VM.

Slutligen Leif, vad tror du om framtiden inom det här?

Det skulle förvåna mig om det inte skulle växa. Det finns ett uppdämt behov av tolkning inom det här området.

DEN ANDRA DIREKTSÄNDNINGEN AV TECKENSPRÅKSKOMMENTERAD DIREKTSÄND SPORT.

Den 31 mars spelades en vänskaps match i fotboll mellan Sverige och Iran. Det blev premiären för teckenspråkiga expertkommentatorer i direktsänd tv för fotboll. Även här fanns det en tolk, Joachim Fermby, med specialkunskaper inom sporten för att "mata" de döva kommentatorerna med information om vad de hörande kommentatorerna sa. Det fanns dessutom en till tolk på plats, Nina Isaksson som har jobbat som teckenspråkstolk sedan 2009 och hållit på med tolkning av tv-program under ett år, men då handlar det om inspelade tv-program som går att förbereda. Hon hade flera uppgifter i samband med matchen och jag ber henne berätta vad hon gjorde och hur det kändes. -Det kändes pirrigt men roligt! Det var kul att få göra något nytt och i ett så efterfrågat område. Mina uppgifter var att sminka, tolka reklamen och de hörande expertkommentatorernas sammanfattning inför matchen.

SMINKNINGEN

Alla som jobbar framför kamera blir väldigt starkt belysta och utan smink ser man helt

Joachim Fermby

Leif Sjöberg

likblek ut. Det var två killar Joachim Sundström och Kristian Obbarius som jobbade med teckenspråkskommenteringen och dem skulle jag också ge lite färg. Det var första gången någonsin som jag sminkat en man. De tittade storögt och häpna i spegeln på sina ansikten, för där ser det ut som om skuggningen är väldigt mörk. Jag bad dem gå och kolla hur det såg ut i kameran med all belysning på och då lugnade de ner sig och var nöjda.

REKLAMEN

Reklam är alltid svårt att förbereda, eftersom ingen vet vilken reklam som kommer att sändas förrän precis innan det ska ut i sändning. Det avgörs av vilket företag som lägger högsta budet på en auktion sekunderna innan. Jag brukar titta på youtube och söka på "veckans reklam" och exempelvis K-Rauta. Reklamen i samband med matchen var tydligt riktad till män och den handlade mest om bilar och betting.

SAMMANFATTNINGEN

Jag tolkade de hörande expertkommentatorernas sammanfattning före matchen. Den bästa förberedelsen till detta var att få träffa proffsen Joachim och Kristian som var oerhört pålästa. Det var väldigt lärorikt att se dem arbeta och innan programmet diskuterade vi tecken och begrepp, så som halvlek, offside och fast situation. Exempel på fasta situationer är hörna eller frispark.

Är det så att du håller på med fotboll själv? - Nej, jag höll på några år när jag var yngre men inte nu längre!

Jag träffar Joachim Fermby för en blixtnabb frågestund.
Jag är lite oförberedd och första frågan blir:

Hur kändes det att vara sminkad?

- Nej, jag behövde inget smink, för jag var ju inte i bild. Tänkte inte på det, men man vet ju aldrig, kanske hade varit kul att prova ändå.

Joachim berättar vidare att det var jättekul att få vara med och tolka inom just fotboll eftersom det är ett av hans största intressen. Han har själv spelat sedan 7 års ålder men för tillfället hinner han inte med det. Träningen kräver för mycket tid.

Hur var det då att tolka i detta direktsända sammanhang?

- Nej, det var jättekul! Jag har mycket kunskap inom området och tycker om att förmedla vad som händer på planen. Några dagar före sändning repade vi till en förinspelad match. Det var en bra förberedelse.

Vad var det du förmedlade, kan du ge några exempel?

- Nej, det är svårt att komma ihåg några detaljer.

Jo, men någonting måste du minnas?

- Nej, det kan vara om någon skadas och att det kommer att bli ett byte. NN värmer upp för att han ska bytas in.

Vilka lag håller du själv på?

Inter och ÖSK.

Hur skulle det bli om du blev tvungen att tolka en match med något av de lagen? Skulle det bli ett problem för dig att vara neutral då?

- Nej, jag är en professionell tolk och förhåller mig neutral!

Har du några matcher inplanerade att tolka i framtiden?

- Nej, men jag hoppas på det!

Har du några tips till mig som intervjuar?

- Nej, men du ska aldrig ställa en fråga till någon som håller på med sport, för då får du nästan alltid ett nej till svar. Det är bättre att du kommer med ett påstående som du ber om kommentarer till.

Tack!

Text: **Brita Wideberg**
Foto: **Örebro tolkcentral**

» kommentatorernas jobb är att berätta om vad som händer på banan «

» reklam är alltid svårt att förbereda, eftersom ingen vet vilken reklam som kommer att sändas förrän precis innan det ska ut i sändning «

» det var kul att få göra något nytt och i ett så efterfrågat område «

Skriv- och TSS-tolkkonferensen ur ett elevperspektiv

Jag har för första gången officiellt trätt in i en ny värld - skrivtolkarnas. Det var fredagen den 23 januari som jag och mina klasskamrater från Skrivtolkutbildningen på Södertörns folkhögskola, antrade scenen på Skriv- och TSS-tolkkonferensen 2015 på Ersta konferens och hotell. Vi fick då chansen att berätta om vår utbildning och hur vi sakta men säkert utbildas till att bli "goda tolkar".

Jag tror inte att någon av oss skrivtolkelever hade någon tydlig idé om vad vi skulle vara med på när vi anmälde oss till skrivtolkkonferensen på Ersta, och det blev därför en angenäm överraskning när vi möttes av ett högljutt mingel och tilldelades en liten "goodie-bag" innehållande penna, papper och ett par chokladbitar. Att vi elever dessutom genast träffade på någon som vi "kände" på konferensen – handledarna från vår praktikvecka i december – fick åtminstone mig att känna det som om jag lite grand "hörde dit".

Något mer som jag genast reagerade över var att deltagarna bestod av flickor och åter flickor – med undantag av vår lärare Mohammed Shakrah och två av mina klasskamrater. Visst visste jag om att branschen är kvinnodominerad men

eftersom klassen består av 70 procent killar har det inte blivit tydligt tidigare.

Birgitta Sandgren inledde dagen med en rapport från ECOS 2014 i Helsingfors. Hon föreslog att Sverige, vid ett eventuellt värdskap, tar efter Finland i det mesta – Det verkar inte som det fanns något övrigt att önska av en konferens? Vad jag förstod verkar det ligga nära till hands för Sverige att stå för värdskapet men att Tyskland tagit på sig uppdraget för kommande konferens.

Efter en paus var det vår tur att berätta om varför vi sökt oss till utbildningen, hur utbildningen sett ut såhär långt och våra förväntningar på det sista halvåret. Annika Elfstedt, VIS och Anna Hein, Södertörns Folkhögskola, berättade sedan om "TSS-projektet" som startat för 30 år sedan och som fortfarande är högst aktuellt. Man håller bland annat på att titta på olika modeller för TSS-läraryt utbildning – det största problemet verkar vara att det inte finns TSS-lärare. En utbildning för TSS-lärare kommer att starta på Södertörns Folkhögskola till hösten, ansökan ska vara inne i februari 2015.

Efter en god lunch var det Mohammed Shakrahs tur att prata om markörer och deras roll för metakommunikation. Efter föreläsningen fick vi sitta i grupper och diskutera. Det blev ett tillfälle för alla att stanna upp och fundera över detta, något som det sällan finns tid för i vardagen.

Efter en kortare fikapaus blev det dags för dagens sista programpunkt: Vi fick bilda bikupor och resonera kring följande frågor: Hur kan vi fortbilda oss och vad vill vi ha? Hur möter vi kraven som ställs och höjs ute på fältet? Hur kan vi kvalitetssäkra vår tolkning? Hur diskuterar vi med tolkanvändarna om hur de/vi vill ha det? – Viktiga och intressanta frågor, tycker jag. I min grupp kom det fram flera intressanta synpunkter och jag undrar hur dessa och andra synpunkter tas om hand, efter konferensen? Är det upp till var och en att fundera och agera ”hemma på kammaren”? Hur tas de goda idéerna till vara?

I

den, för denna vinter ovanligt gnistrande vinterkvällen, gav vi oss sen av i smågrupper till restaurang Mamas and Tapas på Södermalm. Det är inget stort ställe och vi skrivtolkar och skrivtolkselever mer eller mindre INTOG restaurangen. På nolltid. Här fick vi en utomordentlig tapas-buffé och jag överdriver inte om jag säger att jag hade en viss svårighet att få i mig den lilla mintkakan till kaffet efteråt.

Att vara med på konferensen gav en och annan aha-upplevelse och fick mig att inse en del av denna branschs fördelar och utmaningar... Jag fick en än gång lust att ”frälsa världen” och sprida budskapet om möjligheten för döva och hörselskadade att få fri skrivtolkning, både till de som faktiskt behöver och till de som skulle kunna föra informationen vidare.

Text: **Barbro Liljenström**
skrivtolkelev Södertörns

Folkhögskola

Foto: **Jenny Therén**

SDR redo att ta över Bildtelefoni

SDR (Sveriges Dövas Riksförbund) gick 12/3 -15 ut med en pressrelease om att de är beredda att driva bildtelefonitjänsten genom sitt bolag SDR Tecken AB. Detta om situationen uppstår att Region Örebro Län blir förhindrade att lägga anbud i en kommande upphandling av PTS (Post- och telestyrelsen). Jag har stor förståelse för den oro som alla juridiska turer kring tjänsten har skapat. Vi som dagligen arbetar i tjänsten vill inget hellre än att få arbetsro och att lägga fokus på att göra en bra tolkservice ännu bättre. Jag delar helt SDR:s grunduppfattning, nämligen att denna samhällstjänst inte ska upphandlas, eftersom man vid varje upphandling riskerar leverantörsbyten. Det skapar inte trygghet och kontinuitet i tjänsten. Läs mer på <http://orebro.etc.se/inrikes/privatisering-hot-mot-bildtelefoni>

Text: **Ivar Wästhed**

Josefin Sundqvist bakom FST:s tygpåse

Coachomania

Är det fler än jag som börjar känna en viss mättnad på den coaching-kultur som har invaderat hela vårt moderna samhälle? Det finns livscoacher, jobbcoacher, personliga tränare, mindfulness och positivt tänkande i överflöd. Ändå håller många på att stressa sig sönder och samman. Enligt en artikel i Dagens Nyheter 21/2 2015 varnar Försäkringskassan för att sjukskrivningarna ökar mer än väntat. Sjukskrivningarna ökar i alla branscher och kvinnor med ångest och depression är den grupp som ökar mest. Försäkringskassan kan tvingas begära 1 miljard extra i ökade anslag från regeringen i år och 1,5 miljarder nästa år. Trots försämrade villkor i sjukförsäkringen har sjukskrivningarna ökat med 55 procent sedan 2010. Något är uppenbarligen väldigt "sjukt" på svensk arbetsmarknad och det kommer inte att lösas med fler coacher.

Den senaste tiden har jag gått och väntat på någon motreaktion på ovan nämnda fenomen och nu börjar den komma. Förvisso är detta med coacher inget nytt. De fanns redan på 90-talet fast då kallades de för optimistkonsulter. En av optimistkonsulternas främsta kritiker var artisten och ståuppkomikern Ronny Eriksson som titulerade sig pessimistkonsult. Han myntade provocerande uttryck som "Det är aldrig för sent att ge upp" samt "Det finns inget ljus i tunneln, det är bara tåget som kommer".

Jag brukar försöka följa Skavlans Talkshow på SVT som ofta har en spännande mix av gäster. I denna säsong's fjärde avsnitt dök det upp en man som hade en uppfriskande kritisk hållning till "Coachomania" som jag har valt att kalla det hela. Denne man heter Svend Brinkmand och är professor i allmänpsykologi vid Ålborgs Universitet i Danmark. Han gjorde mig nyfiken och jag hittade en artikel från den danska tidskriften Politikken skriven 20/9 2014. Där kan man läsa om Svends nya bok. Den heter "Stå fast" och gör upp med utvecklingstvånget som han kallar det. Boken beskrivs som en humoristisk och befriande uppgörelse med den "dominerande och individualiserande hamsterhjulkultur vi lever i".

Normen i vårt samhälle enligt Svend har blivit att man skall vara i evig utveckling med utvecklingsmål och man skall göra allt själv. Vidare beskriver han en accelererande kultur där allt helst ska gå snabbare och snabbare. Idealet är att "ha fötter och inte slå rötter" dvs. stannar du för länge på ditt jobb så sitter du ju fast! Den tid du stannar på ditt jobb ska du vara inkännande systemisk och glad. Tala helst inte om de reella problem som du upplever. Brinkmand menar i likhet med de franska filosoferna Foucault och Ehrenberg att det är dags att inse att individuella problem som t ex. stress, ångest, anorexia och depression är kulturella

» Det är inte hur
man har det utan
hur man tar det «

fenomen. Med glimten i ögat delar han med sig av sin satiriska antisjälvhjälpsguide där mottot är integritet framför identitet. Här följer några av hans tips: Fokusera på det negativa i ditt liv.

Ta på dig nejhatten

Säg upp din coach

Läs en roman istället för en självhjälpbok eller biografi

Handlar det här om att jag är en grinig medelålders gubbe, som tycker allt var bättre förr och är allmänt vrång och utvecklingsfientlig? Det är inte riktigt så enkelt. Jag läser lika gärna en biografi som en roman. Det finns inget egenvärde i att säga nej, men att bara säga ja till förmån för andras behov leder förr eller senare åt pipsvängen. Att fokusera för mycket på negativa saker är ingenting som rekommenderas. Jag tror snarare att syftet med Svends uppmaning är att reflektera över orsaken till det negativa i livet. Coacher av den flåshurtiga sorten försöker däremot inbilla oss att allt blir bra bara man tänker rätt. Uttryck som "Det är inte hur man har det utan hur man tar det" förstärker en sådan hållning. Att jag har splitterna däck på bilen hjälper inte om vägen till tolkuppdraget är allvarligt tjälskadad. Punktering på däck och ett skadat underrede är uppenbara riskfaktorer. I bästa fall blir jag bara kraftigt försenad. Är

inte bilen regelbundet servad riskerar jag motorhaveri och kommer troligen inte fram. När blev du själv servad senast förresten?

Jag har ingenting emot utveckling och tanken på att man är i en ständig läroprocess. Jag lärde mig faktiskt att hantera motorsåg samma år som jag fyllde 40. På det yrkesmässiga planet har man ett ansvar att hänga med både i sin språkutveckling och vad som händer i samhället. Det jag vänder mig emot är att allt ansvar för yrkesmässig framgång i dagens samhälle tenderar att läggas på individnivå. Min individuella kunskap och förmåga i mitt arbete ska inte underskattas, men att vara TSP/DB-tolk handlar även att ha god samarbetsförmåga med sina tolkkollegor. På de flesta tolkarbetsplatser finns förutom tolkar nyckelfunktioner så som samordning/administration och arbetsledning. Vi har ett ömsesidigt beroende av varandra och är vi duktiga på att samverka levererar vi också en bra tolkservice. Med andra ord: Du som individ är viktig men allt hänger inte på dig!

Ta hand om Er därute!

Text: **Ivar Wästhed**

Illustration: **Sandra Karlsson**

Tolkledarnas branschrekommendationer vid upphandling av teckenspråkstolktjänster

Tolkledarna är en förening för tolkchefer och företagsledare i privata verksamheter med teckenspråks/dövblindtolkning, och/eller skrivtolkning som huvudsyssla. Våra verksamheter finns spridda över hela landet. För närvarande är vi arbetsgivare eller uppdragsgivare åt ungefär 50% av landets teckenspråks/dövblindtolkar, och skrivtolkar.

1. Transparent upphandling
2. Kvalitetsviktning vid utvärdering av anbud
3. Prissättning
4. Valfrihet i önskemål om tolk
5. Avtal med bolagen – ömsesidighet
6. Landstingens internförsäljning
7. TSS-tolkning
8. Statistik
9. Övrigt

1. Transparent upphandling
Upphandlingen måste vara transparent genom hela processen. Om den sker i två steg måste tolkbolagen redan från början tydligt få veta hur de svar som ges i steg 1 kommer att användas i steg 2. Detta gäller även alla ekonomiska förutsättningar.

Kraven på tolkbolagen och vad som ska bedömas samt hur det bedöms måste vara tydligt i förfrågningsunderlaget. Otydlighet gör att bolagen riskerar att göra en felaktig beräkningsgrund för priset. Ett exempel på ekonomiska överraskningar var den senaste upphandlingen av Stockholms län landsting (SLL) där bolagen ombads ange ett pris för offererad volym. I steg 2 presenterades bolagen inför fakta att endast 75% av den angivna volymen skulle få utföras.

De nyckelord som används vid kvalitetsjämförelser mellan bolagen som lägger in anbud måste delges anbudsgivarna i samband med att upphandlingen offentliggörs och inte efter det att anbuderna är utvärderade.

2. Kvalitetsviktning
Tolkledarna anser att bolagen bör få konkurrera med kvalitet istället för med pris.
Det som ska värderas är utbildning (teckenspråkstolk och andra relevanta utbildningar) och andra typer av dokumenterad kompetens såsom till exempel fortbildning för teckenspråkstolkare, språkskompetenser, auktorisation och lång erfarenhet.

Tolkledarna har sett att många upphandlingar använder sig av utvärdering i olika faser där första fasen är en

Vi inom Tolkledarna har gjort en rekommendation till SLL inför kommande upphandling. Detta embryo till branschrekommendation kommer att arbetas om för att kunna spridas till andra upphandlare och redan nu har det tillkommit en punkt om skrivtolkning.

Denna rekommendation grundar sig på tidigare upphandling i Stockholm och de förändringar vi föreslår härrör från denna upphandling.

Det är viktigt att vi alla tar ansvar för tolkmarknadens utveckling men ytterst är det de upphandlande myndigheterna som styr förutsättningarna för att kunna driva en kvalitativt bra tolktjänst och som möjliggör en god löneutveckling samt en bra arbetsmiljö för Tolkföretagens anställda.

Jannice Rådahl, ordförande Tolkledarna

kvalificeringsfas där man bedömer till exempel kvalitet. Efter det går samtliga som klarat sig igenom kvalificeringsfasen vidare till ny utvärdering där lägsta pris vinner. Detta motsätter sig Tolkledarna eftersom det leder till en negativ pris-spiral.

Kompetensutveckling är viktigt men kan ibland vara svår att styrka eftersom det kan handla om kompetens man tillgodogjort sig genom utövandet av yrket. Fortbildning kan också vara svår att bekosta. Det är viktigt att bolagens ges ekonomiskt utrymme för kompetensutveckling och att beställaren kontinuerlig följer upp kompetensutvecklingen hos bolagen.

3. Prissättning
Bakgrund Landstingen har de senaste åren upphandlat tolktjänsten enligt modellen "mest fördelaktiga pris" vilket har lett till att prisutvecklingen stadigt gått bakåt. Ersättningen för en tolktimme är idag lägre än för 15 år sedan. Som en konsekvens av detta har välutbildade och erfarna tolkar försvunnit från marknaden på grund av svårigheten att försörja sig enbart som tolk. Dessa har visserligen ersatts av nyutbildade tolkar som kommer in på marknaden med lägre löner, men även de förväntar sig att kunna få en rimlig löneutveckling som följer deras kompetensutveckling genom åren.
I senaste upphandlingen av SLL tillämpades takpris vilket ledde till ytterligare prispress.

Om prispressen fortsätter riskerar teckenspråkstolkbranschen att drabbas av samma kvalitets-ras som tolkbranschen för talade språk genomgått.

Fast timpris som alternativ

Ett fast (rimligt) timpris skulle kunna ha stora fördelar och stoppa den negativa prisutveckling och prispress som råder idag.

Med ett fast timpris skulle marknaden lättare kunna behålla mångfalden av tolkar och öka valfrihet för brukarna. Lyckas branschen behålla erfarna och välutbildade tolkarna så ökar också bredden i kompetens.

Eftersom priskonkurrens leder till en ständigt ökande belastning på tolkarna, där allt fler tolktimmar krävs för att få ihop till en anständig ersättning, så kan fast pris i rimlig nivå vara ett sätt undgå detta.

Med fast pris kan tolkbolagen skapa en bättre arbetsmiljö för tolkarna då de kan erbjuda tid för förberedelse och uppföljning.

Konkurrensen mellan bolagen skulle fokusera på kvalitet istället för på pris.

Branschen är i behov av tolkar som vidareutbildar sig inom yrket. Både utbildningsinsatser och högre lön för högre utbildning är kostsamt och bolagen kan bara erbjuda detta om de har ekonomisk täckning.

Samarbete mellan bolagen vid till exempel sjukdom underlättas av fast pris.

Mångfald av små och stora företag underlättas av ett fast pris. Vid prispress överlever endast de största bolagen.

Det blir lättare administration för tolkcentralen om alla har samma pris.

Att ta hänsyn till vid beräkning av fast prissättning

Timpriset måste ligga på en nivå som säkerställer att även små bolag har kostnadstäckning för det antal timmar ett litet bolag kan utföra, annars riskerar viktig spetskompetens att försvinna.

Timpriset ska även täcka kostnaden för att bolagen ska kunna tillhandahålla tolkar som kan ta alla olika typer av uppdrag på olika tider och olika platser.

Nivåer av ersättning

Tolkledarna anser att det bör vara en högre ersättning mellan kl. 17.00–08.00 samt på helger.

Timersättningen för tidiga morgnar och kvällar (05.00–08.00, 17.00–22.00), helger och nätter (22.00–08.00) bör utgöras av ett procentuellt påslag istället för ett påslag i kronor. Påslaget bör vara i samma storlek som i

kollektivavtal för tjänstemän.

I beräkning av timersättningen för natt måste hänsyn tas till att de tolkar som arbetar på natten inte kommer att kunna arbeta nästkommande dag. Vid kvälls/nattuppdrag krävs dessutom ofta en kostnadstäckning för en taxiresa hem alternativt resa med egen bil.

Dagens avtal har ett fast språktillägg och den modellen borde även kunna användas vid ersättning för tolkar som innehar auktorisation, har flerårig erfarenhet i yrket och/eller övrig spetskompetens. Dessa kompetenser efterfrågas ofta i beställningar, men ingen extra ersättning utgår.

Restidersättning

SLL använder sig i dagens avtal av zontillägg för tolkuppsdrag som ligger i zon B eller zon C enligt SLs zonindelning. Det är bra att det utgår restidersättning för tolkuppsdrag som ligger utanför centrala Stockholm men dagens indelningar är för snäva. Man får samma ersättning för att åka till Södertälje som man får för att åka till en avlägsen ö i skärgården, eller ibland till andra städer i Sverige. Restidersättning borde täcka hela restiden inkl. ev väntetider mellan olika transportmedel. Om man vill behålla zontilläggen så borde flera zonersättningar kunna utgå för samma resa om restiden överstiger två timmar tur och retur.

Auktorisation

Allt fler tolkanvändare efterfrågar auktoriserad tolk och tolkcentralen efterfrågar utöver det också statistik på hur

många tolkuppsdrag som utförs av auktoriserad tolk. Trots detta erbjuder de ingen extra ersättning för dessa uppsdrag. De borde rimligtvis värderas högre i timersättning, i jämförelse med tolkuppsdrag som utförs av icke auktoriserade tolk, annars riskerar SLL att bolagen använder de auktoriserade tolkarna till andra uppsdragsgivare som betalar extra för auktoriserad tolk.

Språktillägg

Språktillägget måste gälla för hela uppsdraget och beställas i förväg. Är uppsdraget hela dagen och en timme är på engelska så måste hela uppsdraget räknas som engelska eftersom man inte kan byta tolkar mitt i ett tolkuppsdrag. Dagens system där tolkbolaget i efterhand ska rapportera hur mycket som varit på engelska är inte acceptabelt. Språktillägget bör även vara procentuellt så att det följer timtaxan. Dessa uppsdrag kräver dessutom ofta betydligt mer förberedelsestid än övriga uppsdrag. Tillägget bör inte understiga den nivå som gäller idag (200kr tillägg)

Det bör finnas samma möjlighet att bekosta tolkar mellan andra länders teckenspråk som för talade språk i Sverige såsom svenska och andra språk som t ex engelska. Idag ersätts för tolkning från andra talade språk till svenskt teckenspråk men inte från ett annat lands teckenspråk till svenska eller engelska. Det är ett behov som behöver mötas för möjligheter att verka inom EU och internationellt. Objekt 5 i dagens avtal är mycket viktig och bör även användas när det behövs både för tolkanvändarnas skull och för tolkarna som hamnar i situationer där de inte kan använda svenskt teckenspråk. Objekt 5 i SLL:s avtal - Tolkstödjar/relätolk - erbjudandet borde utökas.

Volymer kontra pris

Det är svårt att kalkulera ett pris när man inte vet hur många timmar man kommer att bli erbjuden inom avtalet. Om man beräknar sitt pris på 10 000 timmar men sedan bara blir erbjuden 1 000 timmar så kommer det pris man erbjudit inte att täcka kostnaden för att utföra endast 1 000 timmar.

Särskilda uppsdrag och uppsdrag med kringkostnader

I dagens avtal ska alla kringkostnader för ett uppsdrag inkluderas i priset vilket gör att vissa tolkuppsdrag blir så kostsamma att bolagen går back ifall de genomför dem. De priser som råder idag täcker knappt bolagens utgifter för närliggande tolkuppsdrag vilket omöjliggör för bolagen att ta uppsdrag som har extra kostnader.

Tolkcentralen måste stå för de extra kostnader som är förknippade med uppsdraget för att möjliggöra för döva och personer med dövblindhet att få tolk även vid speciellt kostsamma situationer såsom exempelvis bröllop och konferenser.

Vid särskilda överenskommelser såsom vid 8.3 i dagens avtal borde Tolkcentralen upprätta ett formulär så att alla

tolkbolag kan svara på samma sätt. Det skulle leda till en större trygghet för tolkbolagen att de gjort rätt och minska administrationen för Tolkcentralen.

4. Valfrihet i möjlighet att önska tolk

Tolkledarna önskar att tolkanvändarna ska ha möjlighet att önska den tolk, eller det tolkbolag de vill, på samma sätt som man i dagsläget använder "fördelningsnyckel" i SLL:s skrivtolsavtal. På så sätt sker kvalitetssäkring automatiskt eftersom tolkanvändaren väljer den tolk som enligt dem håller den kvalitet som just den tolkanvändaren vill ha.

Val av tolk är viktigt. Idag kan döva i Stockholm önska tolk om det finns så kallade "särskilda skäl" (säsk). För varje ny upphandling har det blivit lite bättre i frågan om att få önska/välja tolk. Kanske går det att ta ytterligare ett steg mot möjlighet att önska tolk. Att tillgodose tolkanvändares önskemål om tolk är en kvalitativ höjning på tolkservicen.

5. Avtal med bolagen – en ömsesidighet

I SLL:s nuvarande avtal betonas vikten av ett nära och förtroendefullt samarbete samtidigt som det finns flera olika straffpåföljder såsom viten, nedflyttning i rangordning samt hävning av avtalet. En påföljd som nedflyttning i rangordning kan äventyra ett bolags hela existens. Dessa hårda formuleringar främjar inte samarbete och förtroende utan försätter bolagen i ett negativt underläge.

Leveranssäkerheten ökar inte med hot om bestraffning.

Bolagen är för sin överlevnad beroende av ett gott rykte och sköter sig inte bättre/sämre på grund av viten. Leveranssäkerheten kan istället säkerställas genom att bolagen tillåts samarbeta vid exempelvis sjukdom.

Viten eller andra typer av straffåtgärder bör enbart utgå vid allvarliga förseelser och vara rimliga i förhållandet till förseelsen.

Möjlighet att utträda avtalet

Bolagen bör ha möjlighet att avstå förlängning efter avtalstiden och inför kommande förlängningar om bolagen så önskar.

6. Landstinget internförsäljning är oftast inte det mest ekonomiskt fördelaktiga. Om Tolkcentralen strävar efter att hålla nere kostnader så borde landstingen enbart använda sig av varandras tolkcentraler i de fall de är billigare än privata utförare i det landsting där tolkningen ska utföras.

I Stockholm där det inte finns tolkar anställda på tolkcentralen kan detta innebära att tolkcentralen tar ett högre arvode av det köpande landstinget än vad bolaget sedan får.

Om upphandlade bolag finns hos det beställande landstinget ska inte landstingets intern försäljning ta över så att de privata bolagen lever på en andrahandsmarknad och Tolkcentralen går med vinst på uppdraget.

Landsting runt om i Sverige prioriterar idag egna anställda tolkar och därefter frilanstolkar och i sista hand

upphandlade bolag. Detta är äranmärningsvärt utifrån ett konkurrensperspektiv.

7. TSS-tolkning

Idag saknas formell behörighet att utföra TSS-tolkning hos de nyutbildade skrivtolkarna. Tolkbeställningarna är inte särskilt frekventa vilket gör det svårt för de skrivtolkar som har formell behörighet att bibehålla sin kompetens. VIS och HRF har nyligen ändrat sin syn på TSS och vill öppna upp för att även teckenspråkstolkare kan vara TSS-tolkare. Tolkledarna önskar att TSS-tolkning ingår i båda objekten teckenspråkstolkning och skrivtolkning.

8. Statistik

Tolkcentralen bör själva kunna ta fram den statistik de önskar ur sitt system istället för att belasta tolkbolagen med detta.

9. Övrigt:

Internationell tolkning

Idag saknas erbjudande om tolkning från-till annat teckenspråk än svenskt teckenspråk t ex om dövföreningen bjuder in en döv amerikansk föreläsare och önskar tolkning mellan amerikanskt och svenskt teckenspråk.

Miljöperspektiv

Landstinget har miljöperspektiv där även närhetsprincipen kan inrymmas.

Isabellas recept

Behöver du ett extra knäck(e)?

Här är utan att överdriva världens godaste knäckebröd som är enkelt att göra själv. Ät det till frukost, mellis eller varför inte fredagsmyset, valet är ditt! Den enda risken med detta är att du lätt kan bli beroende och då blir du kvar där i köket i flera veckor för att ständigt baka nytt. Det finns väldigt många varianter på detta recept men jag delar med mig av mitt som jag i min tur fått av min lilla pappa. Gör nu dig själv en tjänst och slå till på ett provbak! Lycka till!

Glutenfritt Fröknäcke

2 dl majsmjöl
0,5 dl sesamfrön
0,5 dl linfrön
0,5 dl solrosfrön
0,5 dl pumpakärnor
0,5 dl olivolja
2,3 dl vatten
flingsalt

Gör så här:

Sätt ugnen på 150 grader.

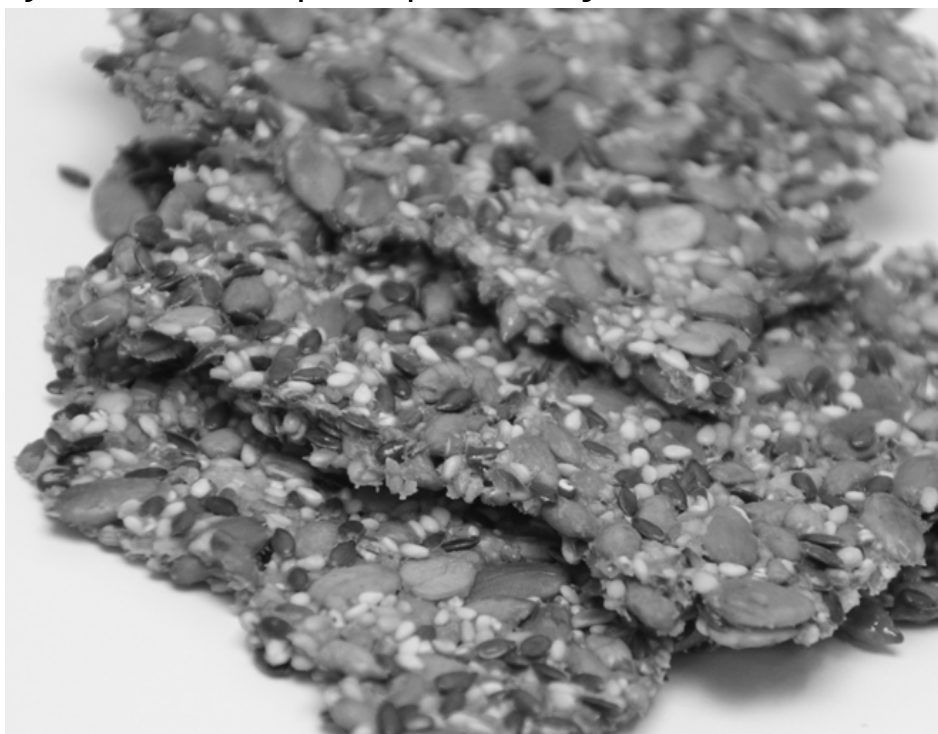
Blanda alla torra ingredienser och häll sedan ner vatten och olja i bunken, rör/knåda tills allt är blandat.

Lägg bakplåtspapper på en plåt och lägg massan ovanpå, använd sedan ett till bakplåtspapper ovanpå för att trycka ut massan tills den täcker hela plåten och du slipper bli kladdig om händerna.

Ta bort papperet du använt för att trycka ut massan och strö över flingsalt.

Grädda i mitten av ugnen ca 50-55 min.

Låt kallna och bryt sen i lagom stora bitar.

Recept: **Isabella Lindvall**

Nya redaktionsmedlemmar för Tolktrycket

Självporträtt

DATUR: _____

JAG HETER Maria Sköld OCH KALLAS Mary

JAG KOMMER FRÅN landet OCH BOR NU I Örebro

JAG ~~SKULL HA KATT~~ ~~men är~~ allergisk...

PÅ FRITIDEN BRUKAR JAG internetta, läsa böcker & se på tv-serier MEN SKULLE ÄVEN VILJA spela i band

FÖR ATT STILLA MITT DÄLIGA SAMVETE ges jag pengar till tiggare

JAG HAR SLUTAT jobba heltid OCH BÖRJAT ta hand om mig

OM JAG VANN FEM MILJONER SKULLE JAG plugga hela livet

JAG SKULLE VILJA VARA BÄST I VÄRLDEN PÅ teckenspråksgestaltning

JAG HADE VELAT UPPFINNA telepostören

JAG BLIR GLAD AV mina kollegas

JAG BLIR FÖRBANNAD AV utförsäljningar & utförsäkringar

JAG SAMLAR PÅ erfarenheter

SAKER JAG ÄR STOLT ÖVER mig själv!

YAKEN JAG KAN TÄNKA MIG rockstjärna

FAVORIT: sallad ♡

MATRÄTT hemmagjord daimglass

GLASS Sverige

LAND Sverige

UTTRYCK Mjau

TV-SERIE TheInbreakable Kimmy Schmidt

MUSIK Pop/rock från 90-talet

REKLAMFILM NEJ!

AFFÄR Bra & begagnat

Självporträtt

DATUR: _____

JAG HETER Louise Schylander OCH KALLAS _____

JAG KOMMER FRÅN Örebro OCH BOR NU kvar här.

JAG HAR ~~VELL HA KATT~~ ~~men är~~ katter är ♡

PÅ FRITIDEN BRUKAR JAG åka rullskridskor, äta chips, surfa www MEN SKULLE ÄVEN VILJA spela in film

FÖR ATT STILLA MITT DÄLIGA SAMVETE försöker jag bättra mig

JAG HAR SLUTAT plugga OCH BÖRJAT jobba

OM JAG VANN FEM MILJONER SKULLE JAG resa jorden runt

JAG SKULLE VILJA VARA BÄST I VÄRLDEN PÅ konfliktlösning

JAG HADE VELAT UPPFINNA tidsmaskinen

JAG BLIR GLAD AV gulliga kattvideos på youtube

JAG BLIR FÖRBANNAD AV ocimliga åsikter

JAG SAMLAR PÅ pelargoner

SAKER JAG ÄR STOLT ÖVER mina AMAZING vänner!

YAKEN JAG KAN TÄNKA MIG förvandlingskonstlärare på Hogwarts ☺

FAVORIT: halloumi gulle

MATRÄTT ottos i Åhus ♡

GLASS Gotland

LAND Gotland

UTTRYCK draco dormiens nunquam fitillandus

TV-SERIE Doctor Who

MUSIK Kent

REKLAMFILM ser inte på tv.

AFFÄR Double threat skate

Vill du jobba hos oss på Tolkcentralen i Örebro?

WE ♥
TSP

Vi erbjuder Dig en mycket trevlig arbetsplats med många kollegor. Det finns stora möjligheter för Dig till utveckling, både professionellt och personligt.

Vi söker personal till både fasta tjänster och vikariat från och med vecka 26.

Är Du intresserad skall Du skicka Din ansökan till enhetschef Ulla Lindström senast den 31 maj 2015. e-post: ulla-britt.lindstrom@regionorebrolan.se

Har Du frågor kan Du kontakta Ulla Lindström, Anki Johansson eller Anders Johansson på telefonnummer 019 – 602 45 00.

Region Örebro län

Fortbilda er!

På senaste årsmötet beslutade STTF att satsa på fortbildning under det kommande året. Som en del i detta har vi i budgeten avsatt pengar till lokal fortbildning.

Hur funkar detta undrar du?

Enkelt - ni går ihop några tolkar som vill lära er mer om något relevant för vårt yrke. Ni beräknar vad det skulle kosta och hör av er till styrelsen. Vi ger stöd till fortbildning (till en rimlig kostnad) som är till för STTF:s medlemmar.

Hör av er till kontakt@sttf.org med er idé!

**VILL DU HA MED NÅGOT I NÄSTA NUMMER?
MANUSSTOPP 22 SEPTEMBER 2015**